

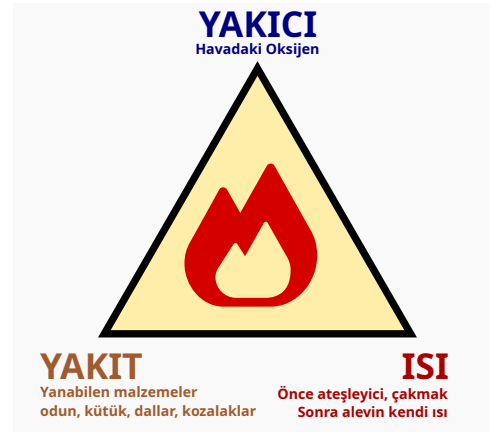
Giriş

Kaşif denildiğinde belki de ilk akla gelen şey kamp ateşidir. Gerçekten de ateş, kaşif hayatının bir parçası, olmazsa olmazdır. Ateş başında toplanıp şarkılar söyleyen kaşifler aslında bu ateşi yemek pişirmek, ısınmak, vahşi hayvanlardan korunmak, etrafı aydınlatmak, işaretlemek, çamaşır kurutmak gibi birçok amaçla kullanırlar. Böylece ateş, bir eğlenceden çok kaşif hayatının sürdürülmesi için en gerekli temel ihtiyaç olarak ele alınabilir. Ateşçi aşaması, yanma teorisi, kaşiflerin kullandıkları ateş türleri, güvenli ateş yakma ve söndürme usüllerini kapsar.

Yanma Teorisi

Kimyada ısı açığa çıkaran reaksiyonlara ekzotermik reaksiyonlar adı verilir. Yanma bazı maddelerin havadaki oksijenle birleşmesini ifade eden özel bir ekzotermik oksitlenme reaksiyondur. Oksitlenen yani yanan maddeye yakıt adı verilir. Ateşin meydana gelebilmesi için oksitlenen malzemenin açık havada (atmosferik basınçta) uygun bir hızda reaksiyona girmesi gerekir. Yanma çok yavaş olursa alevler oluşmaz faydalı ısı ortaya çıkmaz, çok hızlı olursa reaksiyon çabuk biter, daha çok parlama veya patlama dediğimiz olaylar oluşur. Bu tanıma göre odun, kolay tutuşup, uzun süre faydalı ısı üretebilen mükemmel bir yakıttır. Bilindiği gibi odun kendi kendine yanmaz. Tutuşması için belli bir sıcaklığa kadar ısıtılması gerekir. Isıtılan odun bozulmaya uğrar ve içindeki gazlar buharlaşarak açığa çıkar. Bu uçucu hidrokarbon gazları alev alır ve tutuşma gerçekleşir. Yanma devam ederken ortama büyük miktarda ısı yayılır ve ilk tutuşturucu ısıya gerek kalmaz. Ateş kendi kendini ısıtır. Bir süre sonra odundaki karbon kaynağı biter, gaz çıkışı durur, ateş söner ve odun tamamen küle dönüşür. Bu kül artık karbon içermez, inorganik mineral bir kalıntı olarak yığılır.

Fark ettiğiniz gibi yanma üç bileşenin aynı anda bir arada bulunması ile gerçekleşir: Yakıt, yakıcı ve ısı. Kamp ateşinde karşılaştığımız bütün sorunlar bu üçlü halkanın bozulması ile açıklanabilir. Ateşin sönmesi, istenenden hızlı ya da yavaş yanması, çok duman çıkarması (tütmesi) gibi durumlarda ilk olarak hangi bileşenin sorunlu olduğuna bakarız. Ateşi veya yangınları söndürmek için kullandığımız yöntem de bu üç bileşenden en az birini ortandan kaldırmak, kesmektir.

YAKIT (odundaki yanıcı gazlar):

Ateşin sürdürülebilmesi için ortamda yeteri kadar yakıt olmalıdır. Aslında yakıt odunun kendisi değil, bünyesindeki yanıcı gazlardır. Bu gazların miktarı, açığa çıkmaları için gereken ısı gereksinimi, yandıklarında verecekleri ısı miktarı odundan oduna değişiklik gösterebilir. Odun ıslaksa ısının büyük bölümü onu kurutmaya harcanır ve gaz çıkışı daha yavaş olur. Odun gözenekliyse ısı odunun içine kolay nüfuz eder ve yanma parlak, hararetili ama hızlı olur. Özetle iyi bir ateş için, odun seçimi önem taşımaktadır.

YAKICI (havadaki oksijen)

Doğal oksijen kaynağımız, her yerde bolca bulunan, bitmeyen tükenmeyen havadır. Havanın %21'i yakıcı oksijen gazıdır. Geriye kalan %78'i azot ve %1'i de diğer gazlardır. Yakıcı olan sadece oksijendir. Ateşçilikte hava ve oksijen sözcükleriyle aynı şeyi kastederiz.

Havanın sürekli yakıt ile temas etmesi alevlerin devamını sağlar. Hava kesilirse "boğulma" gerçekleşir ve ateş söner. Başka bir deyişle iyi havalanmayan ateşler boğulur, sönükleşir, tüter. Ateşe üflememiz veya yelpaze veya körük gibi araçlar kullanmamızın amacı ateşi havalandırmaktır. Her ne kadar havanın %21'i oksijen desek de, yanma sonucu karbondioksit gazı açığa çıkar. Karbondioksit zehirsiz, kokusuz bir gazdır. Havadan ağır olan karbondioksit gazı ateşin üstünü kaplar ve ateşi boğar. Hafif bir rüzgar oluşan karbondioksit gazını tatlı bir şekilde dağıtır ve ateşi canlandırır, ama rüzgarsız günlerde ateş daha az havalanır, sönük olur.

Bir bölük çalı koca bir kütükten daha hızlı yanar; bunun nedeni havanın çalılardan arasına daha iyi nüfuz etmesidir. Kötü bir şekilde yığılmış odunların arasında az boşluk kalacağından daha az havalanırlar ve ateş çabucak söner.

ISI

Burada yanma sonucu çıkan ısıdan değil yanmayı sağlayan, yani odundaki yanıcı gazları açığa çıkaran ısıdan bahsediyoruz. Sağlıklı bir ateş bu gereken ısıyı zaten kendisi fazlasıyla üretmektedir. Ama ateşin başlangıcında böyle bir ısı yoktu. Tutuşturmada kullandığımız çakmak, kibrit gibi küçük ısı kaynakları ile ateş başlatırız. Kolay bir tutuşma için fitil dediğimiz malzeme, kuru yapraklar, ince dallar, bitkisel lifler bir kibrit alevi ile hemen tutulur ve alev ortaya çıkar. Bu ilk alevin ısı nispeten daha kalın dalları tutuşturmaya yeter. Kaşif ateşinin yakılma prensibi budur, ve F0031-ATS numaralı föyde detaylı bir şekilde anlatılmaktadır.

Ateşin soğuması problemi yanıcı gazların tutuşmadan yükselmesi, çok rahatsız edici, yoğun, koyu renkli, buharlı, sağlığa zararlı bir dumanın oluşmasına neden olur. Böyle bir dumanı kibritle yakabildiğinizi fark edebilirsiniz. Yanıcı gazların yeniden tutuşması için sağlıklı yanan bir dalın yeri değiştirilir ve ateşin soğuyan bölgesine konur. Benzer bir durumun nedeni boğulma da olabilir, yani havalandırmak da işe yarar.

Genellikle havalandırma ve ateşin soğuması problemleri birbiriyle ilişkilidir, birbirini tetikler. Yanma üçgeni bir şekilde bozulursa işler kötüye gider ve kendi kendine düzelmez. Kızılderililerin bir sözü vardır: "ateş bizi korur, biz de ateşi". Kaşif ateşi korur, gözetir. Sönmesine izin vermez.

Tutuşturma

Ateşçi armasına sahip her kaşif kibrit, çakmak veya çakmaktaşı gibi bir tutuşturucuya sahip olmalıdır. Malzeme teftişlerinde bu durum kontrol edilir. İyi bir ateşçi tutuşturmayı kolaylaştıracak çıra ve tablet gibi malzemelere ihtiyaç duymaz. İleri tutuşturma teknikleri, kibrit ve çakmak kullanmadan tamamen doğal malzeme ile ateş yakabilmeyi sağlar. Ateşçi aşamasının seviye eğitimlerinde (ATS:017) bu tür çalışmalara yer verilmektedir.

